

Indriķis Veitners Komandas spēlētājs ar tubu

SARUNA AR JĀNI RETENO

Tubista Jāņa Retenā vārds pazīstams visiem metāla pūšaminstrumentu interesentiem. Būdam viens no Latvijas vadošajiem solotubistiem, kā arī eifonija klases izveidotājs un ieviesējs JVLMA, Jānis pacēlis šo abu instrumentu spēles apmācību jaunā pakāpē, neatlaidīgi popularizējot un attīstot metāla pūšaminstrumentu spēli Latvijā. Būdam metāla pūšaminstrumentu entuziasts, Jānis vienlaikus ir arī viens no daudzpusīgākajiem mūziķiem, kura profesionālā darbība saistās ne tikai ar akadēmisko mūziku, bet arī roku, kantrī un diksilendu. Mēs tiekamies viņa mājīgajā dzīvoklī Pierīgas Baložos.

SAKSOFONS, VĀCIJA UN TEHNOLOĢIJAS

Indriķis Veitners: Vai tu pats jūties kā Latvijas galvenais “bleķu” spēlētājs?

Jānis Retenis: Noteikti nē. Nē, nē! Ir taču Latvijā ļoti daudz metālputēju, un profesionālos orķestros spēlē ļoti labi metālputēji, tā ka noteikti nē. Tas, ka manas aktivitātes varbūt rada tādu iespaidu... Vienkārši uzskatu par savu pienākumu darboties, un tās aktivitātes varbūt citiem rada tādu iespaidu. Nav tā, ka man liktos – esmu galvenais.

IV: Kā viss sākās?

JR: Biju klarnetists.

IV: Klarnetists?!

JR: Jā, es pabeidzu Bauskas bērnu mūzikas skolu kā klarnetists, turklāt esmu spēlējis arī baritonsaksofonu, kas man bija vismīļākais. Bet klarneti es tā īsti neiemīlēju – ja godīgi, man viņa riebās. (*smejas*)

IV: Kas bija tavs pasniedzējs?

JR: Juris Krūmmalis, viņš tagad vada Bauskas putēju orķestri. Tur bija arī otrs klarnetes pasniedzējs – [Valts] Fricsons, bet es pie viņa netiku mācīties. Man bija dotības, spēlēju tēva orķestrī, bet tur bija tā – pašdarbības skolēnu orķestris, astoņgadīgā skola, 8. klases skolnieki sāk spēlēt, pēc tam absolvē skolu un aiziet prom, rezul-

tātā – dažādās instrumentu grupās iztrūkums. Tēvs jau skatījās uz priekšu – aiziet prom, piemēram, trompetes, nu tad tā – pa vasaru tev iedod instrumentu, lūdzu, mācies. Bet es jau ļoti agri līdztekus klarnetei sāku spēlēt metāla pūšaminstrumentus. Faktiski ar tiem es arī sāku, pēc tam sāku spēlēt saksofonu, bet tajos gados saksofonu mūzikas skolā nepasniedza, nu tad pārgāju uz klarneti.

IV: Tavs tēvs Visvaldis Retenais bija orķestra vadītājs?

JR: Jā, skolēnu pašdarbības orķestra diriģents. Viņam nav muzikālās izglītības. Viņš mācījās Lauksaimniecības universitātē, toreizējā Hidromeliorācijas fakultātē. Jelgavā darbojās deju orķestri. Mans vectēvs spēlēja akordeonu, bet tēvs pašmācības ceļā apguva klarneti un saksofonu. Spēlēja vienā džeza orķestrī ar trompetistiem Georgu Sņiķeru un Jāni Klišanu, tas bija tā saucamais “zvedru sastāvs” – divas trompetes, trombons, trīs saksofoni. Tēvs pabeidza akadēmiju

JĀNIS RETENĀIS

- dzimis 1975. gadā
- JVLMA vēsturē pirmais tubas spēles docētājs, kurš ir tubas spēles aktīvs izpildītājmākslinieks
- 1990. gadā absolvē pamatskolu Bauskas rajona Uzvaras vidusskolā un Bauskas mūzikas skolu
- 1990–1994 mācās Jāzepa Mediņa Rīgas mūzikas vidusskolā Gunāra Liča tubas klasē
- 1994–1997 studē JVLMA Boļeslava Voļaka tubas klasē
- 1997–2000 studē Luksemburgas konservatorijā Patrika Krisatisa (*Krysatis*) tubas klasē un Roma Heka (*Heck*) basģitāras un džeza ansambļa klasē
- 2000. gadā absolvē JVLMA (joprojām Boļeslava Voļaka tubas klase), saņemot mākslas bakalaura grādu tubas spēles specialitātē
- 2000–2002 studē maģistrantūrā Boļeslava Voļaka un Jāņa Majecka kameransambļa klasēs, un 2002. gadā saņem profesionālās izglītības maģistra grādu mūzikā
- strādā par pedagogu kopš 2001. gada. Pedagoģa gaitas sākās Emīļa Melngaiļa Liepājas mūzikas vidusskolā un gadu vēlāk – Jāzepa Mediņa Rīgas mūzikas vidusskolā.
- kopš 2002. gada JVLMA pasniedzējs, kopš 2012. gada pūšaminstrumentu nodaļas asociētais profesors, kopš 2008. gada – Metāla pūšaminstrumentu klases vadītājs, kopš 2010. gada – JVLMA Pūšaminstrumentu un sitaminstrumentu katedras vadītājs
- piedalījies pasaules vadošo tubas un eifonija spēles meistaru meistarklasēs, viņu skaitā Rodžers Bobo (tuba, ASV), Stīvens Mids (*Mead*, eifonijis, AK), Džeimss Gorlejs (*Gourlay*, tuba, AK), Rekss Mārtins (tuba, ASV), Juka Milliss (*Myllys*, eifonijis, Somija), Maikls Linds (tuba, Zviedrija). Vadijies neskaitāmas meistarklases Latvijas mūzikas skolās, pedagogu kvalifikācijas celšanas kursus, kā arī meistarklases Enshedes Mūzikas augstskolā un Luksemburgas konservatorijā.
- kā izpildītājmākslinieks nospēlējis vairāk nekā 1000 koncertu, gan pirmatkaņojot Andra Vecumnieka Koncertu tubai un putējorķestrim, gan koncertējot kvartetu *Shady Brass Q*, *Brassa nova*, “Tubaloģija” un *Magic 4* sastāvos, gan uzstājoties solo dažādos koncertos meistarklasēs un atskaņojot dažādus opusus simfoniskajā un putējorķestrī.
- Jānis Retenais ir *Rīga Brass* simpozija un starptautiskā diksilendu festivāla “Umurga” iniciators un māksliniecis-kais vadītājs (2012 un 2013).

un tika nosūtīts darbā uz kolhozu "Uzvara", kur strādāja par inženieri melioratoru. Toreizējais kolhoza priekšsēdētājs Ivars Jansons bija liels pūtēju orķestru fans un, uzzinājis, ka tēvs spēlē tauri, aicināja skolā dibināt pūtēju orķestri. Tie bija zelta laiki: kolhozs nopirka visus instrumentus, orķestris skolēnu pavasara brīvdienās katru gadu brauca ekskursijā. Izbraukājām visu Padomju Savienību, bijām Baku un Gelendžikā, vairākkārt Maskavā un Ļeņingradā. Vasarās kolhozam Engurē bija atpūtas bāze, tur katru gadu notika divu nedēļu nometne. No rīta mēģinājums, pēc tam izklaides, vakarā atkal mēģinājums un ansambliši. Uzvarējām pat Skolēnu dziesmusvētku skatēs. Ziedu laiki bija 1988./89. gads, kad bija tāds liels uzrāviens tai orķestru kustībai. Kad beidza pastāvēt kolhozs, beidzās arī orķestris, kolhoza priekšsēdētājs devās citā saulē – atbalsta vairs nebija.

Es devos mācīties citur. Biju absolvējis mūzikas skolu, kaut noslēguma eksāmenu man nevajadzēja spēlēt – savā dzimšanas dienā, 10. aprīlī, salauzu rokai mazo pirkstiņu. Staigāju ģipsī, maijā bija eksāmeni, kaut kādu atzīmi man ielika. Tēvam jau visi bija pazīstami, aizbraucām uz Jelgavu, un klarnetes pasniedzējs Juris Kaufelds viņam tā atklāti arī pateica – mums šogad stājas trīs, divus ņemsim, bet tavējais ir švakākais. Un Kaufelds ieteica, lai ņemot kādu citu instrumentu. Tā kā es orķestrī un bērēs ļoti daudz spēlēju tubu (sāku kādos 14 gados vai vēl pat agrāk, piespēlēju bērū birojā, pats naudu pelnīju), Kaufelds uzreiz zvanija Gunāram Līcim uz Mediņskolu – tubisti taču vienmēr vajadzīgi. Aizbraucām uz Mediņiem. Gamas spēlējis es, protams, nekad nebiju. Man toreiz tā likās elitāra skola, kurā tikt iekšā ir liels gods, tur jau baigais konkurss vienmēr bija. Un paveicās – kāds tur bija izmests, kaut kas vēl ne tā, vārdu sakot, nebija neviena tubista, un mani paņēma. Nospēlēju kaut kādas dziesmiņas. Gunārs Līcis man iedeva vienu dziesmiņu, nākošā nedēļā atbraucu nospēlēt, tas īsti tādas baigās grūtības nesagādāja.

IV: Kas bija Tavi kursabiedri?

JR: [LNO un LNSO orķestra] trombonists Artūrs Bērziņš, [Ventspils bigbenda vadītājs] saksofonists Renārs Lācis, [LNO orķestra] klarnetists Anrijs Pitens. Bijām tāds spēcīgs kurss.

IV: Un trompetists Gatis Krūmiņš – tas, kurš tagad vēsturnieks un Vidzemes augstskolas rektors?

JR: Gatis Krūmiņš bija mazliet vecāks. Mēs ar Gati daudz spēlējām kopā 90. gadu sākumā uz ielas. Braukājām trīsreiz, četrreiz gadā uz Vāciju, un tā bija tāda pieredze!

IV: Kādā sastāvā jūs spēlējāt?

JR: Sākotnēji mēs bijām četratā: trompeti spēlēja [Sinfonietta Rīga trompetists] Edgars Švembergs un Gatis Krūmiņš, es ar tubu, un trombonisti palaikam mainījās – spēlēja [LNO orķestra mūziķis] Sandis Bārdiņš un [LNO orķestra trombonu grupas koncertmeistars] Uldis Zilberts. Artūrs Bērziņš tolaik jau piespēlēja SPO (Studentu pūtēju orķestrī) un braukāja Māra Martinsona vadībā. Vienreiz sakrita tā, ka Edgars Švembergs netika mums līdz, un mēs aizbraucām trijātā, jo visi papīri jau bija sakārtoti. Toreiz taču vajadzēja vīzas! Tie piedzīvojumi uz robežām, un Polija... Tajā laikā es nopirku savu pirmo mašīnu, 1972. gada izlaiduma pirmo žiguli. Mēs ar to izbraukājām septiņas reizes Vāciju, iedomājies, bez nekādām problēmām. Naudu

Tēva vadītā orķestra saksofonu grupa Engurē

visam sapeļņijām Vācijā. Un pēc tam braucām trijātā.

IV: Tas bija Mediņskolas laikā?

JR: Jā, sākām otrajā kursā, bet braucām arī vēlāk, akadēmijas gados, kad tas bija jau daudz vienkāršāk. Tagad jaunie čikst, ka viņiem nav darba, kur lai strādā, nav jēgas mācīties... Mīļie draugi!

IV: Mēs jau esam cita paaudze ar citu rūdījumu.

JR: Tā ir! Tagad visu vajag pienest uz paplātes. Iedod man tauri, nedēļu paspēlešu, un, ja uzreiz nekļūšu par Vintonu Marsalīsu vai citu pasauleslvenu trompetistu vai trombonistu, tad man tas nav vajadzīgs.

IV: 1994. gadā tu iestājies JVLMA.

JR: Nujā, pirmajā reizē es nenoliku teorijas iestājekšāmenu. Rakstijām diktātu kopā ar Artūru Bērziņu, kurš parasti bija perfekts šajā lietā. Sarunājām, ka viņš sēdēs man priekšā un ļaus paskatīties. Mana dzirde tolaik nebija tā spožākā – tagad gan ir labāk, varu uzrakstīt visu, ko vajag. Nu, un tā tad mums tur spēlēt diktātu

jau kādu sesto septīto reizi, bet es pat taktismēru nevaru noteikt. Bakstu Artūram – parādi man kaut pirmo noti! Šis dusmīgs parāda – viņam arī vien kādas trīs četras notis uzrakstītas. Eksāmenā izgāzos, bet, tā kā tubas spēlētāji bija deficīts, rikoja papilduzņemšanu, un tad es tomēr iestājos. Faktiski man dzīvē baigi veicies. Lai gan – akadēmijas četri gadi nāca ar diezgan lielām tehnoloģiskām problēmām, un tas bija saistīts arī ar psiholoģiju.

IV: Gunārs Līcis taču bija labs pasniedzējs.

JR: Gunārs bija ļoti labs pasniedzējs. Ja viņš kaut ko nezināja, vismaz neteica aplam, nemācīja kaut ko pilnīgi garām. Tomēr tikai aizbraucot uz ārzemēm, es atklāju, ka ir nenormāli liels oriģinālrepertuārs tubai. Milzīgs! Akadēmijas ceturrtā kursa otrajā pusgadā bija iespēja braukt uz Luksemburgu, kur bija ļoti labi pedagogi tieši tehnoloģiskajos jautājumos. Nolēmu – vai nu braucu, vai arī

Ar šķivjiem rokās

Konkursā "Ko tu proti?" ar baritonsaksofonu

Ar klarneti Bauskas mūzikas skolā

lieku tauri stūri un vairs nepieskaros tai. Ar daudzām lietām cīnos vēl joprojām, bet tolaik man bija izteikta metālpūtējiem raksturīgā aizture – ievēlc gaisu, un tev ir bail to piesitienu taisīt. Man bija tā – ja ir diriģents priekšā, nekādu problēmu, bet, kad bija jāspēlē soloskaņdarbs, vienkārši juku prātā. Nesapratu, kas ar mani notiek, un neko nevarēju padarīt.

Luksemburgā man laimējās ar pedagogu Patriku Krisati, kurš strādā ar t. s. Aleksandra tehniku*. Kombinējām to kopā ar citiem paņēmieniem. Luksemburgā arī nebija tās mūsu ikdienas ar nenormālo skrējieni un paniku, ar ko joprojām palaikam netieku galā – jāpaspēj tur un tur, jo ir taču jāmēģina izdzīvot! Luksemburgā sociālā vide bija pilnīgi citāda.

Aizbraucu studentu apmaiņas programmā, man bija Luksemburgas Kultūras ministrijas stipendija, ar kuru tur nodzīvoju trīs gadus, un akadēmiju pabeidzu ar augstāko grādu. Pēc tam atgriezos Latvijā un absolvēju JVLMA. Maģistrantūrā iestājos kameransambļa katedrā ar kvartetu *Shady Brass*. Biju sakopējis veselu skapi ar notīm un uzaicināju kolēģus Artūru Bērziņu, Uldi Zilbertu un [LNO orķestra mūziķi] Vairi Nartišu paspēlēt, lai zinātu, kā tas viss īsti skan. Sanācām kopā, paspēlējām, un radās ideja uztaisīt programmu. Tas bija nenormāls fanātisms. Rakstīju projektu Kultūrkapitāla fondam. Pirmajai programmai mums piešķīra naudu trim koncertiem. Kādu gadu trīsreiz nedēļā sēdējām operas pagrabā, meklējām skaņdarbus, mēģinājām.

IV: Bet tikai tā jau var kaut ko sasniegt!

JR: Nospēlējām daudzus koncertus ar daudzām programmām, bet zināmā mērā arī izpumpējāmies, jo uzstādījums bija – sagatavot katru gadu jaunu programmu. Katru programmu varējām nospēlēt vidēji trīs koncertos. Protams, bija arī korporatīvās spēlēšanas, bet tur jau koncertprogrammas netika spēlētas. Sākām 2001. gadā un nospēlējām gandrīz desmit gadu.

“METĀLISTU” ATTĪSTĪBAS VIĻŅI UN PŪTĒJU ORĶESTRI**IV: Kad tu sāki strādāt Mūzikas akadēmijā?**

JR: 2002. gadā, kad iestājos maģistrantūrā. Mans pirmais audzēknis ir Raivis Māgurs.

IV: Kā jūties kā pasniedzējs?

JR: Ļoti labi jūtos! Īstenībā mans lielais mērķis tomēr bija pedagoģiskais darbs, jo sapratu, ka solists īsti nebūšu. Mani ļoti aizrauj ansam-

Kvartets Brass Nova

bla spēle, kolektīvā spēle. Es neraujos spēlēt visu laiku solo – man patīk kvarteti, lielāki vai mazāki ansambļi, man patīk spēlēt orķestri. Nupat ar simfonisko orķestri spēlēju vienu programmu Siguldas opermūzikas svētkos – tas bija forši. Vienreiz, divreiz gadā.

IV: Kādā orķestri tu spēlē patlaban?

JR: Esmu tubu grupas koncertmeistars Profesionālajā pūtēju orķestrī “Rīga”, kur strādāju nu jau ceturto gadu. Īsu laiku tur spēlēju arī pirms Luksemburgas, bet, kad atgriezos, tās vietas vairs nebija, un es nostrādāju divas sezonas Liepājas Simfoniskajā orķestrī. Toreiz pasniedzu Liepājas mūzikas vidusskolā. No turienes nāk daži tubisti, kas savulaika pie manis mācījušies. Patlaban es strādāju arī Jāzepa Mediņa Rīgas mūzikas vidusskolā.

IV: Kāda tolaik bija situācija ar metāla pūšaminstrumentiem? Vai ir kas mainījies?

JR: Ar tubām nebija nekā spīdoša. Sāku ar vienu audzēkni JVLMA un 54 latu algu pusgadā. Tā arī maksāja – vienreiz pusgadā. Tagad nesūdzos, bet toreiz bija vairāk citu metālpūšamo – trompešu, trombonu, mazāk mežragu un tubu. Tagad situācija ir pretēja – tubu nu ir pietiekoši, mežragi arī turas visu laiku. Ar trompetēm un tromboniem gan ir, kā ir.

IV: Kā tu skaidro šos viļņus Latvijā?

JR: Visu laiku ir bijis augšup lejup. Pēkšņi ir uzplauksnījums un daudz gribētāju, pēc tam atkal kādu laiku nav. Domāju, ka tas saistīts gan ar ekonomisko situāciju, gan ar citām iespējām, ko jauniešiem piedāvā šis laiks. Pūšaminstrumenti nav tie, ko var apgūt īsā laikā. Zināmā mērā arī mūzikas skolās ir pedagoģu trūkums.

IV: Mūsu paaudzei milzīgu lomu savulaik nospēlēja pūtēju orķestri, no kuriem nāca ļoti daudz mūziķu.

JR: Tā ir. Kur tad profesionāļi rodas? No amatieriem.

Nav taču sieviešu bataljona, kas dzemdēs metālpūtējus. Ja amatierkolektīvos jaunā paaudze samazinās, to uzreiz jūtam arī profesionālā ievirzē.

IV: Kāds varētu būt risinājums?

JR: Grūti pateikt. Dažreiz šķiet, ka pats esmu vainīgs pie tā, ka uz Mūzikas akadēmiju nenāk studenti, varbūt uzstādu pārāk lielas prasības. Domāju, ka risinājums varētu būt lielāks valsts atbalsts pūtēju orķestriem. Pašdarbības pūtēju orķestros visu laiku jābūt kaut kādai interesei, lai jaunieši ietu tur spēlēt. Mūsu laikos – 1989.–90. gadā – pateica, ka būs brauciens uz Vāciju. Vau, aiziet! Tagad, ja piedāvā aizbraukt uz sadarbības koncertiem ar kādu kolektīvu citā valstī, kur nāksies dot naudu dalības maksai, – nē, tad labāk iekāpju ar fāteri mašīnā un aizbraucam paši. Nebraukšu taču ar kaut kādu orķestri.

IV: Tolaik orķestri bija daudz kas vairāk, nekā tikai muzicēšana kopā. Atceros, ka savulaik “Sīriusā” (Jāņa Ābola vadīts orķestris, pastāvēja no 1985. līdz 2002. gadam – aut. piez.) mums bija ista draugu kompānija ar saviesīgiem vakariem un pasākumiem.

JR: Jā, tā ir, un tas ir tas, kas vajadzīgs. Nezinu, vai visur ir atbalsts no pašvaldībām. Piemēram, [Balvu mūzikas skolas direktors] Egons Salmanis pats ir novada domes deputāts, un tur iet labi. Arī Saldus orķestrim ir labi. Bet ir krities pūtēju orķestra prestižs kā tāds. Kad sāk spēlēt pūtēju orķestris, visi iet alu dzert.

IV: Tu pats vadi pūtēju orķestri Mediņskolā.

JR: Turklāt nupat iestājos Tallinas Mūzikas akadēmijā, kur ceru pēc diviem gadiem dabūt diplomu diriģēšanā. Sākumā man tas bija izaicinājums. Kaut kādas iemaņas ir, un akadēmijas diplomā pat stāv rakstīts – pūtēju orķestra diriģents. Abi ar Artūru Bērziņu likām diplomeksāmenu, diriģējot SPO. Ansambļus vadot, roka kaut kā nebūt ir piešāvusies, bet tehnika gan pieklibo. Ir baigā prakse, un tas ir labi, jo, diriģējot tikai pie klavierēm, realitātē ieiet ir baigi grūti. Man liekas, tas ir ideālais variants, ka tev jau ir kolektīvs, ar kuru strādāt, un tad tu pilnveido sevi un attīsti.

IV: Kāpēc tieši Tallina?

JR: Tallinā ir ļoti labs pedagogs Peters Sāns (*Saan*). Man būs arī viens cits, kas strādās tieši ar tehniku. Turp doties ieteica kolēģis Andis Karelis, kurš pat mācījies Tallinā.

ARĪ ROKS, COUNTRY UN DIKSILENDS?!**IV: Vēl viens tavas radošās darbības aspekts ir grupa “Dakota”.**

JR: Tas bija baigi sen. Ir arī citas grupas, piemēram, *Opus Pro*. Ar manu bērnu krusttēvu un labu draugu Robertu Ošiņu no Latvijas Radio 2 īsu brīdi spēlējām šlagergrupā “Dakstiņi”.

IV: Opus Pro tu spēlē basģitāru, bet tas jau nu nav nekāds pūšaminstruments.

JR: Jā, un par to jāsaka paldies manam Mediņskolas kursabiedram, patlaban Ogres pilsētas mēram, diplomētam vokālistam Artūram Mangulim. Mediņos viņš, starp citu, mācījās akordeonu. Vecāko kursu kolēģi – [komponists] Rolands Kronlaks, [kordiriģents] Gun-

Sagaidot
2013. gadu

tis Cimiņš, [politologs, kādreizējais mežradznieks] Ivars Ijabs un citi – savulaik bija noorganizējuši rokfestivālu “Olaines dzintars” kā parodiju par “Liepājas dzintaru”. Katram kursam bija jāgatavo priekšnesums. Manā kursā mācījās flautists Kristians Lembergs, kurš labi spēlēja klavieres, un viņam jau kaut kāda grupiņa bija. Tā kā spēlēju tubu, man bija jāņem bass, lai gan no tā neko nesapratu. Artūrs Mangulis no kaut kāda kultūras nama atnesa “Orfeju”**. Uzstimmējām ar plāķenēm, viņš parādīja, ka te ir do un te ir sol, un viss aizgāja.

Sapratu, ka bass man ļoti patīk,

Tubu kvartets *Magi 4* un Artis Orubs raidījumā "Brīnumskapja skola", 2013

pašmācības ceļā apguvu to un nopirku citu instrumentu. Pēc kāda laika Andris Ābelīte un [Latvijas pārstāvniecības NATO un pastāvīgās pārstāvniecības ES aizsardzības padomnieks, savulaik trompetists] Airis Rikveilis, kuriem kopā ar Jāni Žukovski Skolēnu pili bija kaut kāda grupiņa, uzaicināja mani spēlēt kopā. Airis pie taustiņiem, Andris ar balsi, Roberts Ramoss pie bungās, es ar basu – šādā sastāvā mēs ilgu laiku laidām dejas. Pieslēdzās arī Normunds Jakušonoks, vēlāk Kaspars Zemītis. [Latvijā pieprasītais roka, popa un džeza sitētājs] Ainis Zavackis ir mūžam man pateicīgs par to, ka es, skaitīdamies kapelas vadītājs kultūras namā "Ilga", reiz piezvanīju viņam, tolaik jaunam čālim, uz Cēsīm un aicināju uz Rīgu paspēlēt. Pēc mēneša Kristaps Krievkalns viņu jau bija savācis grupā "Solo". Manu spēlēšanu grupā pārtrauca mācību gadi Luksemburgā un Holandē. Laiks pēc atgriešanās bija morāli smags, jo biju pilnīgi izgājis no aprites. Ne darba, ne koncertu, ne haltūru. Kādu laiku dzīvoju pie Gata Krūmiņa laukos, palīdzēju viņam celt māju. Šķita, ka tā īsti nevienam šeit neesmu vajadzīgs. Sava vieta man bija jāiekaro no jauna. Un tad nāca piedāvājums no Liepājas orķestra. Par atgriešanos estrādē man jāpasakās [šlāgerdziedātājam] Gunāram Meijeram, ar kuru nejausi satikos bārā "Karakums" Lāčplēša ielā. Viņam bija steidzami vajadzīgs basists, lai spēlētu kopā ar [country mūziķi, "Dakotas" izveidotāju un līderi, kādreizējo grupas "Dālderis" aizsācēju] Edvīnu Zariņu no Bauskas un [ilggadējo *Rebel* taustiņspēlētāju] Igoru Noskovu. Sāku ar viņiem spēlēt, līdz beidzot Zariņš uzaicināja mani uz "Dakotu", un šis posms izvērsās desmit gadu garumā. Biju pat grupas menedžeris un pasākumu runātājs.

IV: Kā akadēmijas profesors var vienlaikus būt divās fundamentāli atšķirīgās branžās?! Tas ir forši?

JR: Man patīk, jo abas puses savstarpēji bagātina viena otru. Jebkuram mūziķim novēlētu paspēlēt visādos virzienos, jo tevi uzlādē pilnīgi atšķirīgās publikas. Nospēlēt klasisku koncertu ar orķestri – tas ir viens, ar pilnīgi citādu publikas lādiņu un sajūtu pēc koncerta, nekā tas ir kantrī vai rokā. Klasiskās mūzikas koncertā ir elitāra publika, maksimums 700–800 cilvēku pilnā zālē, bet, piemēram, atceros, kā ar "Dakotu" Bauskas kantrī festivālā spēlējām septiņiem astoņiem tūkstošiem cilvēku. Sajūtas ir pilnīgi citas! Nupat ar *Opus Pro* spēlējām Aizputes pilsētas svētkos kādiem diviem trim tūkstošiem cilvēku. No šim sajūtām kļūsti atkarīgs, tādēļ jau arī gribas iet uz skatuves vēl un vēl. Arī repertuāra amplitūda bagātina. Attīstās harmoniskā dzirde, acumirkli vari nospēlēt jebkuru melodiju vai pavadījumu, pat īsti nezino gabalu. Jau no melodijas var nojaust, kas sekos. Mūsdienās jauniešiem ir problēmas pat ar dziesmu "Pie Dzintara jūras"... Tāpat ritms, īpaši, ja esi pieradis spēlēt ar tādiem Latvijā pazīstamiem bundziniekiem kā kādreizējais "Dakotas" sitētājs Gundars Lintiņš, kuru reizēm aizvietoja Indris vai Artis Orubi, arī Ilvars Manfelds. Man ar ritma noturēšanu nav problēmu – neesmu manijis, ka es varētu, piemēram, "vilkt", kļūt arvien lēnāks un lēnāks. Ritms ir iegājis asinīs. Bet, runājot par amatiem, – kad eju uz skatuves ar *Opus Pro*, es tā baigi nelielos, ka esmu Mūzikas akadēmijas asociētais profesors. Es arī

citkārt to neuzsveru. Šis amats ir mana darba rezultāts. Nedomāju, ka tas ko maina, es mācītu ar tādu pašu atdevi, arī ja nebūtu profesors.

IV: Jau trešo gadu Umurgā notiek tevis rīkots starptautiskais diksilendu festivāls.

JR: Diksilenda festivāla sākums bija brīdis, kad mūsu diksilends *Sunny Groove Dixie* saņēma uzaicinājumu piedalīties Glēna Millera džeza festivālā ASV. Īstenībā šī sastāva iniciators ir ģitārists un bandžo spēles meistars Ivars Jercums, ar kuru jau bijām spēlējuši kopā dažādos sastāvos. Viņš mācījās Kaļiņingradas Džeza mūzikas vidusskolā, un tur savulaik spēlēja diksilendā. Tad nu viņš mudināja ko līdzīgu izveidot šeit. Sāku vākt čāļus kopā – Artūrs Bērziņš, Edgars Švembergs, Gundars Lintiņš, Ivars Jercums, piezvanīju klarnetistam, ilggadējam PPO "Rīga" mūziķim Edmundam Brīvkalnam, kurš vienmēr gatavs piedalīties.

Sākums bija ļoti veiksmīgs. JVLMA gadu strādāja amerikāņu trompetists Bils Ričardsons. Viņš paklausījās mūsu diksilendu, un sekoja uzaicinājums uz festivālu ASV. Diemžēl dažādu iemeslu dēļ aizbraukt neizdevās, taču radās doma – ja reiz Latvijā ir kantrī festivāls, kādēļ lai tāds nebūtu arī diksilendam. Sāku kontaktēties ar diksilendiem, jo šajā jomā daudzus pazīstu, un otrs mans kolēģis [Umurgas kultūras nama vadītājs, grupas "Apvedceļš" basģitārists] Armands Leimanis palīdzēja ar īstenošanu. No mūsu abu puses šī festivāla rīkošana ir pilnīgs entuziasms. Šovasar notika jau trešais festivāls, būs arī nākamgad. Vienīgi – Umurga ir jauka vieta, bet tur nav cilvēku. Būtu jau labi kaut kādā veidā ielauzties, piemēram,

Saņemot Lielo balvu 2013. gada Dzv pūtēju orķestru konkursā

Ar Edvīnu Zariņu grupā "Dakota"

Jūrmalā, Jomas ielas svētkos. Būtībā jau visā Latvijā cilvēku mazāk palicis. Es varu ziedoties un darīt visu ko par velti, bet man vajadzīgs gandarījums. Ja esmu sarunājis labus diksilendus, bet mūziķiem pēc tam nav gandarījuma, jo viņus klausās vien ap simt klausītāju... Man arī pašam tas kramt.

IV: Vai tev ārpus mūzikas ir arī kāds vaļasprieks?

JR: Man ļoti patīk braukt ar mašīnu, lai gan to īsti nevar saukt par hobiju, jo netrenējos rallijā, bet tas man rada prieku. Esmu braucis uz Luksemburgu, uz Holandi. Šovasar ar sievas atbalstu tiku pie rollera. Vēl es spēlēju hokeju. Kādu laiku gan neesmu bijis, bet ceru atsākt reizi nedēļā ar pazīstamiem čāļiem braukt un izskrieties. Mans vecākais puika aktīvi spēlē hokeju komandā "Rīga". Man pašam jau kopš seniem laikiem patīk klātienē skatīties "Dinamo" spēles. Atceros, kad vēl pie vecākiem dzīvoju, televizorā "Rekords 3", kuram ekrāns bija bumbas lielumā, kopā ar tēvu skatījies mačus. Arī vecmāte esot bijusi liela hokeja fane, vienmēr skatījusies visas spēles un par rezultātiem izstāstījusi tēvam, ja viņš kādu iemeslu dēļ nav varējis pats noskatīties spēli.

IV: Tātad tu patiesībā esi komandas spēlētājs!

JR: Jā, esmu komandas spēlētājs. Man vienmēr vajag kādu, kurš atbalsta vai piespiež, pamudina – izdarām to un to. Ja es zinu, ko gribu izdarīt, meklēju kādu, kas apstiprinātu, ka pareizi domāju, ka tas patiešām jādara.

IV: Novēlu, lai tev vienmēr šāds cilvēks būtu blakus!

JR: Paldies. 🙏

* Aleksandra tehnikā – metode, kas māca, kā atbrīvot muskuļus un atslābināties, mazinot stresu un spriedzi. Tiek plaši pielietota ne tikai medicīnā, bet arī citās nozarēs, tostarp mūzikā, kur tā palīdz atbrīvoties no spriedzes uzstāšanās laikā; metodi izveidojis austrāliešu aktieris Frederiks Matjass Aleksanders (*Alexander*)

** "Orfejs" – viens no tolaik pieejamajiem instrumentiem, Bulgārijā ražota basģitāra